

Radioterapijas plāna sagatavošana

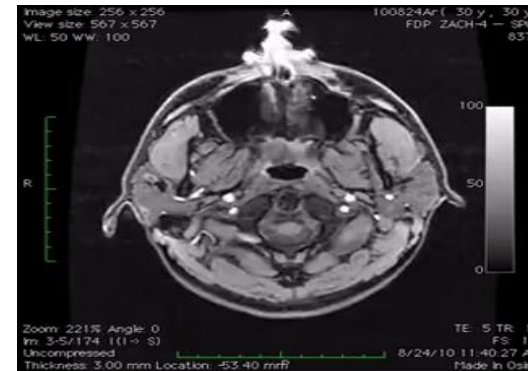
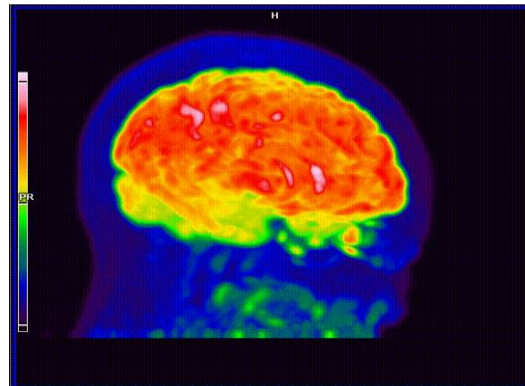
KATRĪNA ČAIKOVSKA
MEDICĪNAS FIZIĶE

Vēža diagnostika

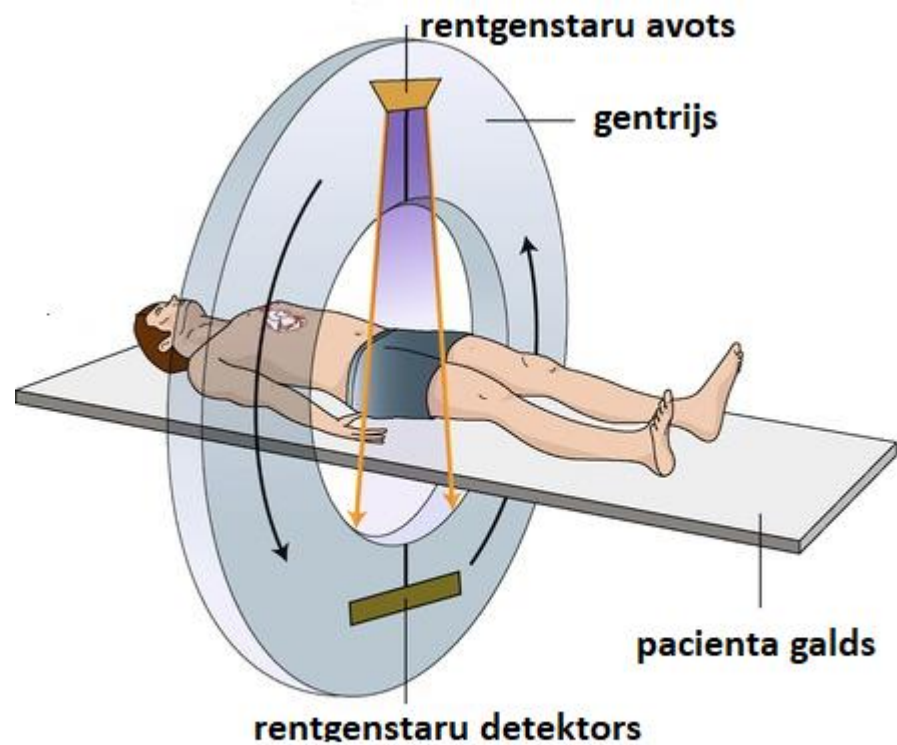
Datortomogrāfija (DT)

Pozitronu emisijas tomogrāfija (PET)

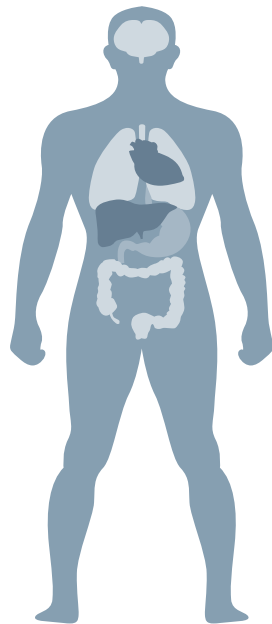
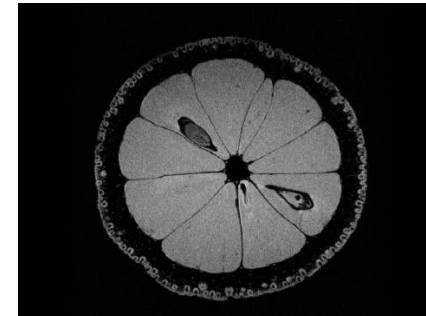
Magnētiskā rezonanse (MR)

Datortomogrāfija – darbības princips

Datortomogrāfijas attēls

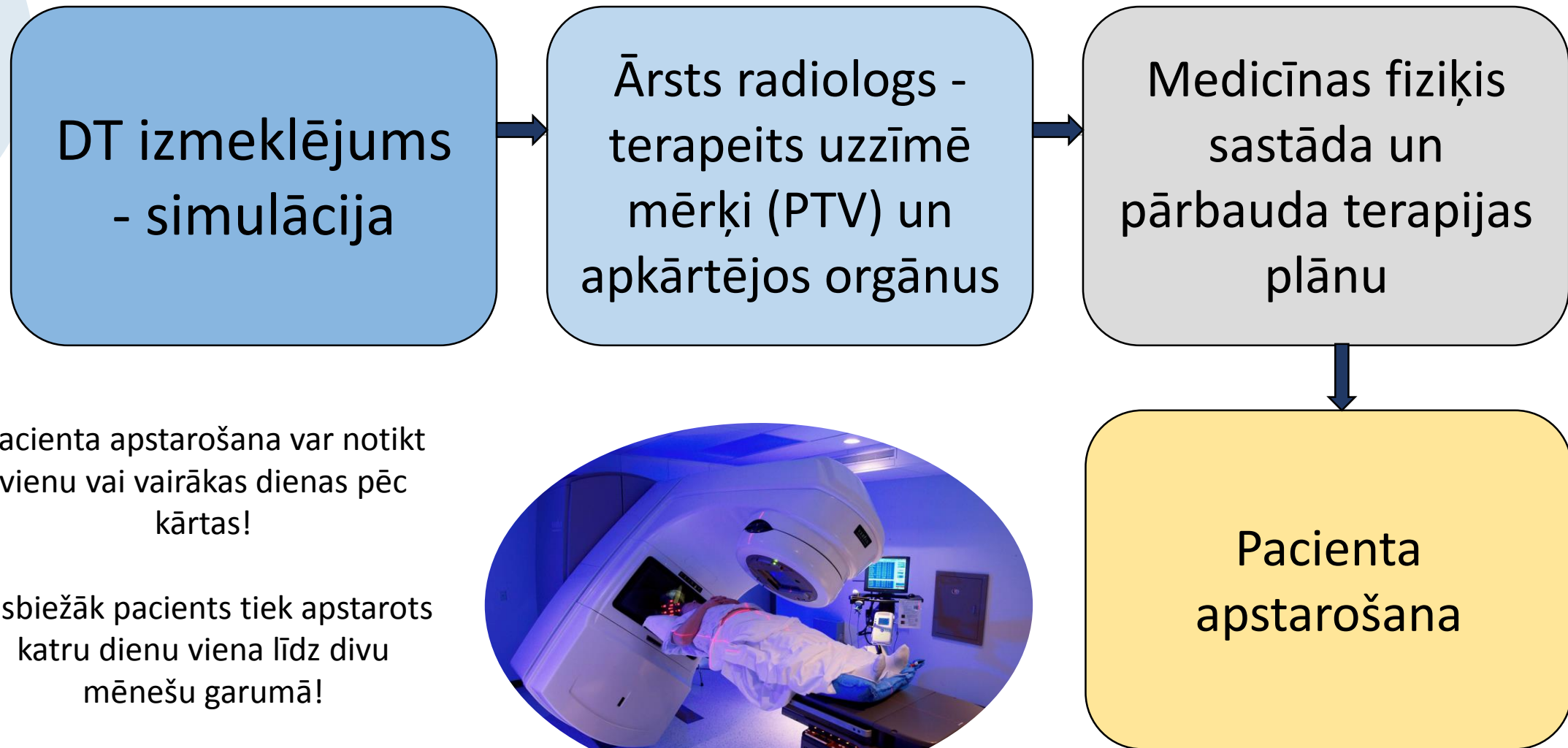

Ārsts – radiologs apskata pacienta attēlus un
atpazīst slimības

Radioterapijas gaita

Pacienta apstarošana var notikt vienu vai vairākas dienas pēc kārtas!

Visbiežāk pacients tiek apstarots katru dienu viena līdz divu mēnešu garumā!

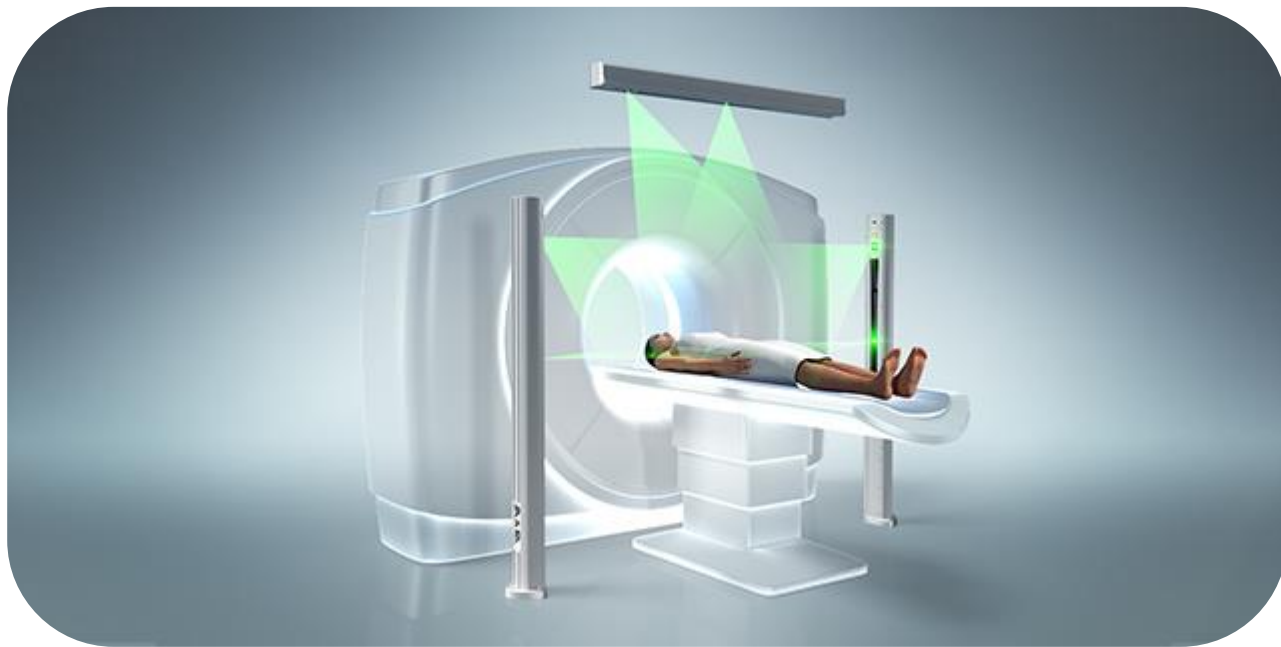

DT izmeklējums - simulācija

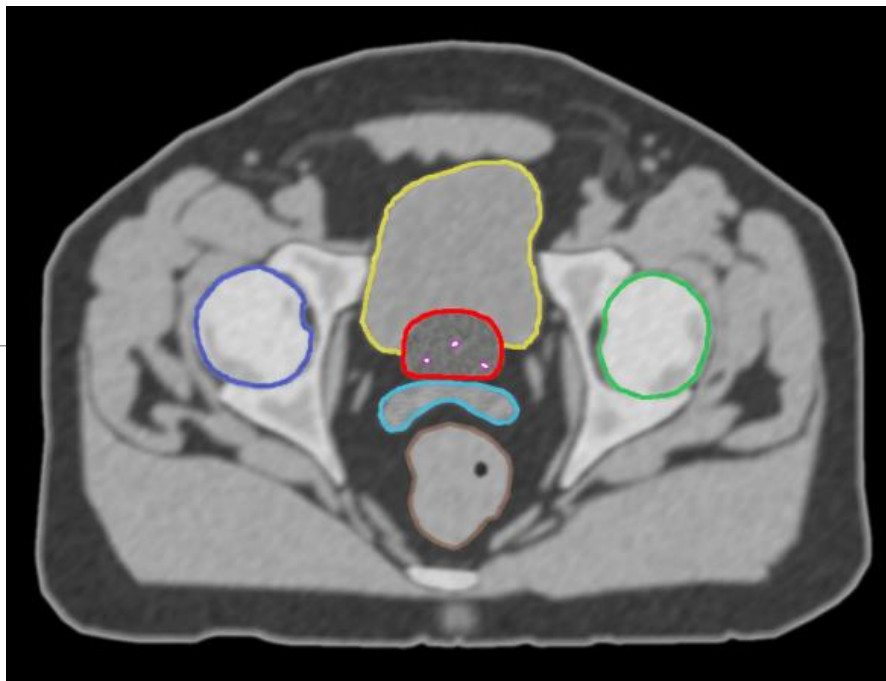
Simulācijas laikā pacients tiek pozicionēts tāpat kā tas gulēs starošanas laikā

Uz ādas tiek uzzīmētas speciālas atzīmes, lai saglabātu pacienta pozīciju (lāzeru krustpunkti)

Pēc iespējas tiek nodrošināts, lai pacients justos ērti un spētu nogulēt nekustīgi apstarošanas laikā

Ārsts radiologs -
terapeits uzzīmē
mērķi (PTV) un
apkārtējos orgānus

PTV = planned target volume = apstarošanas mērķis

Zīmējot mērķi tiek ņemtas vērā iespējamās kļūdas
(pacienta izkustēšanās iespēja, pozicionēšanas
neprecizitāte, kā arī iespējamās orgānu novietojuma
izmaiņas starp starošanas reizēm)

$PTV = CTV + SM = GTV + IM + SM$

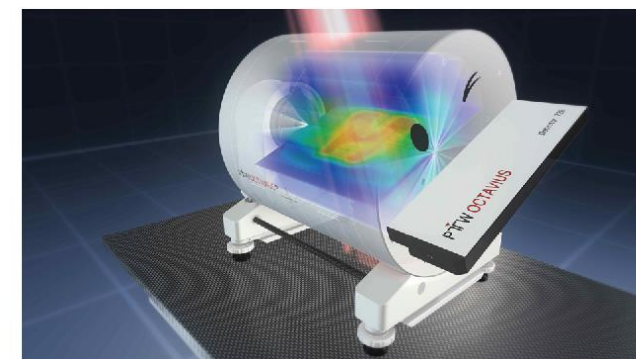
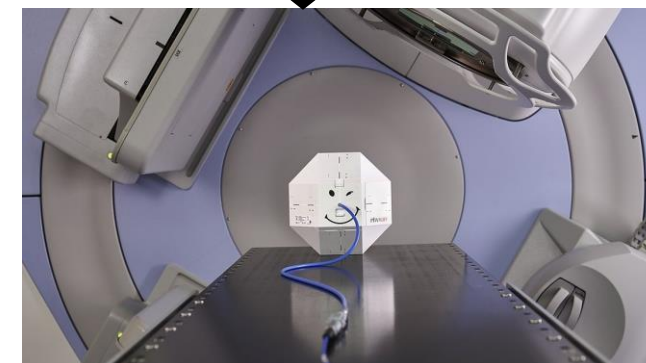
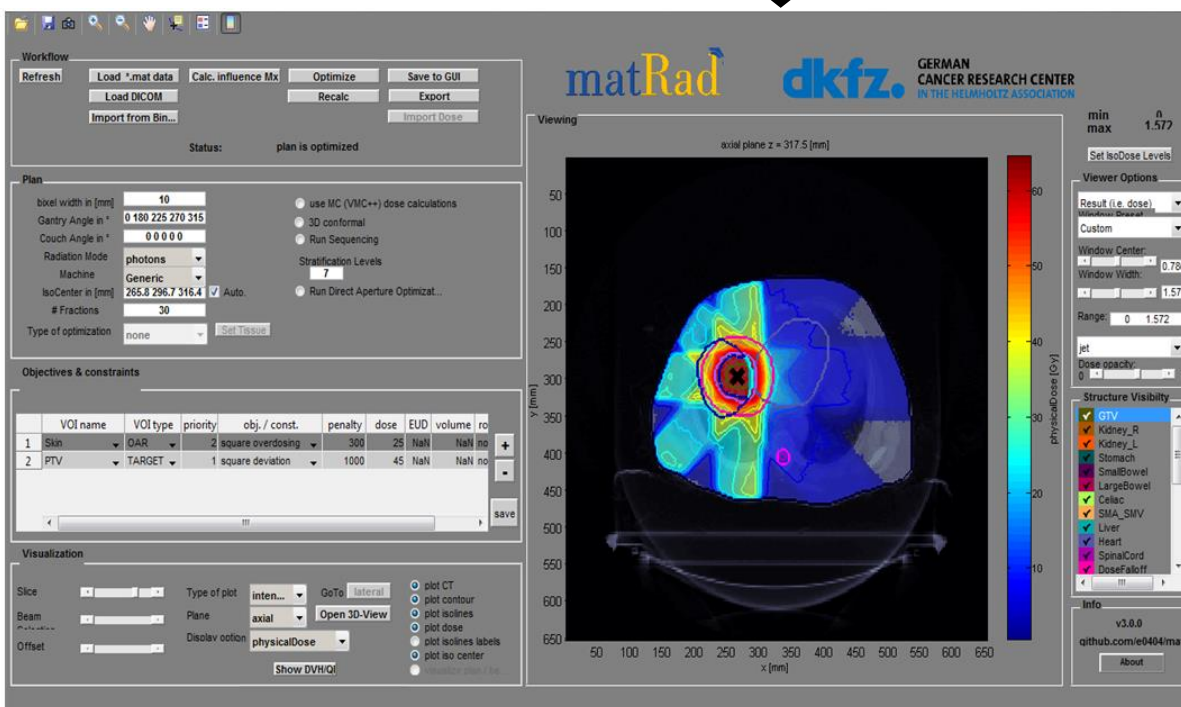

Medicīnas fiziķis
sastāda un
pārbauda terapijas
plānu

Radioterapijas plāns tiek
sagatavots speciālā
programmā

(*Eclipse, Raystation, Monaco u.c.*)

Pirms pacienta
apstarošanas ir jāpārbauda
plāns, apstarojot fantomu
un/vai speciālu detektoru!

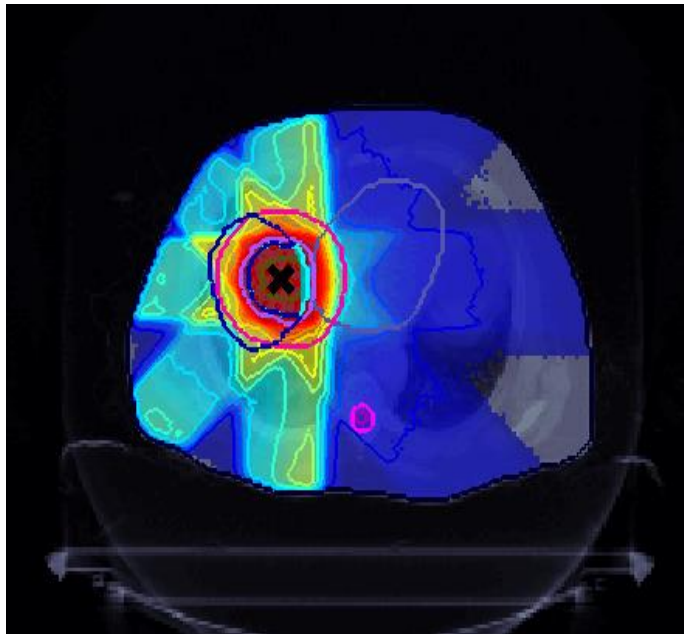

Radioterapijas plāna sagatavošana

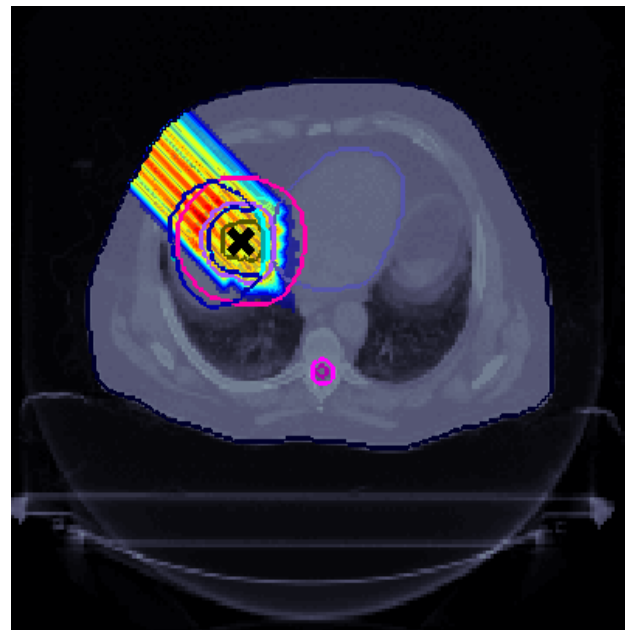
Radiācijas veida izvēle

→ ELEKTRONI

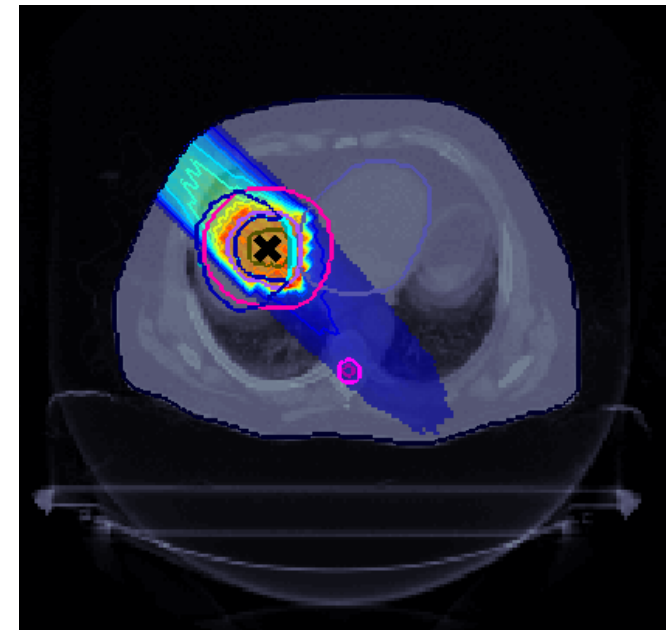
FOTONI

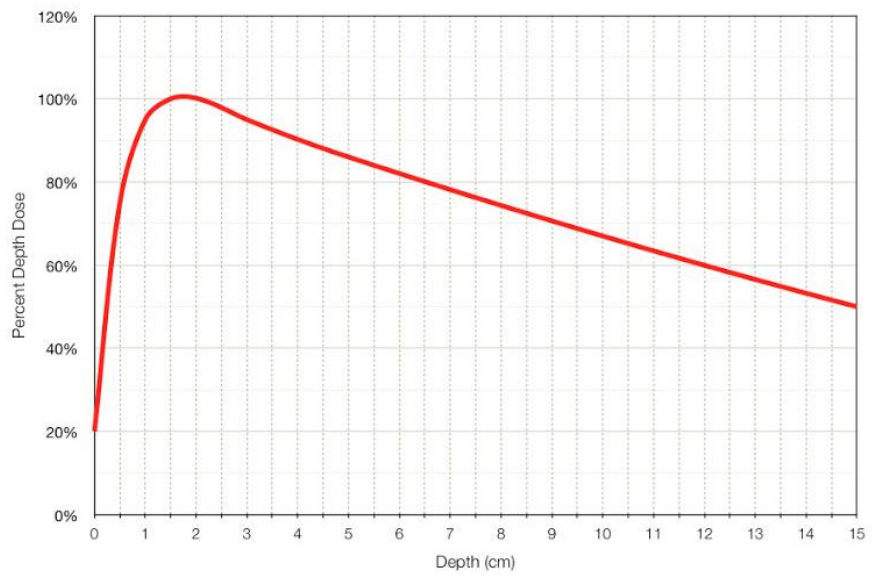

PROTONI

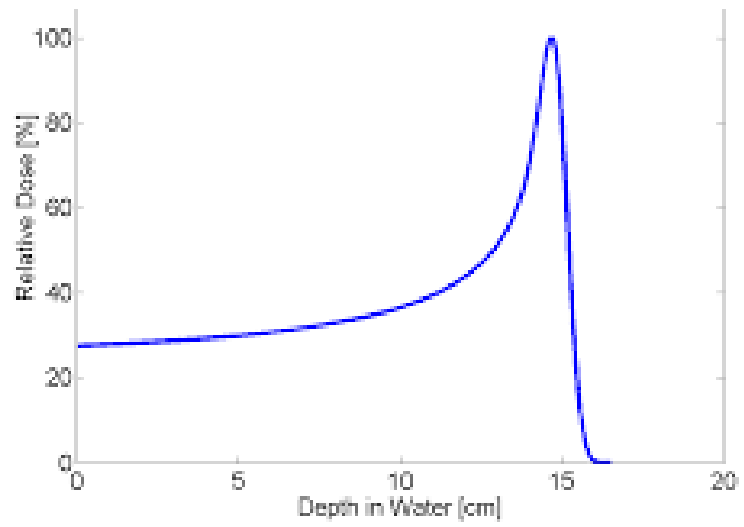

KARBONA JONI

FOTONI

PROTONI

Radioterapijas plāna sagatavošana

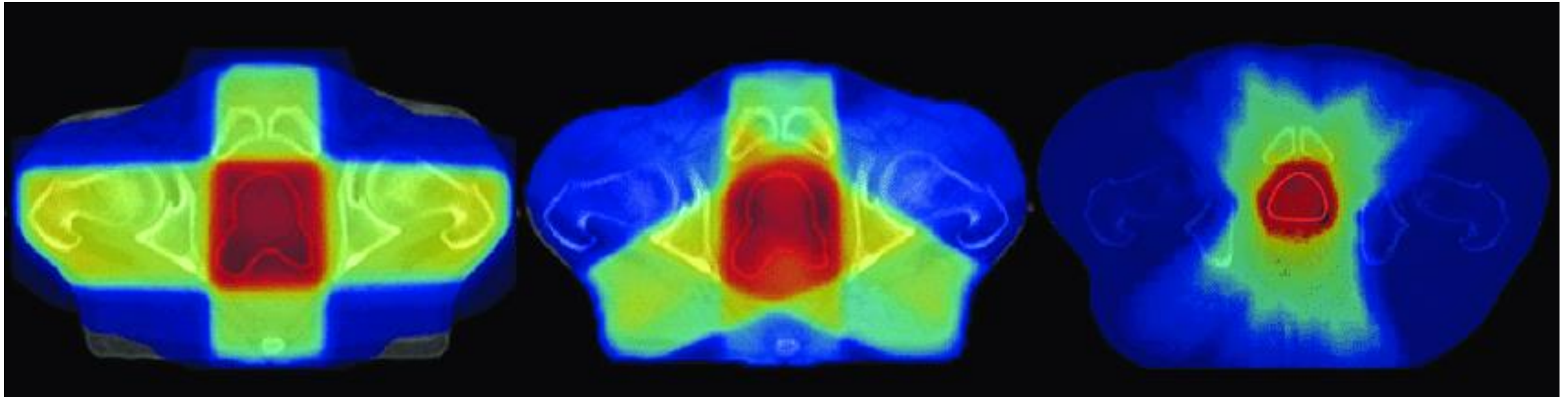
Terapijas veida izvēle – statistiska vai dinamiska radiācijas terapija

---

Konformāla radioterapija (statiska)
3D-CRT

Intensitātes modulārā radioterapija
IMRT

Rotācijas modulārā radioterapija
VMAT

Radioterapijas plāna sagatavošana

Kolimators veido staru lauka formu

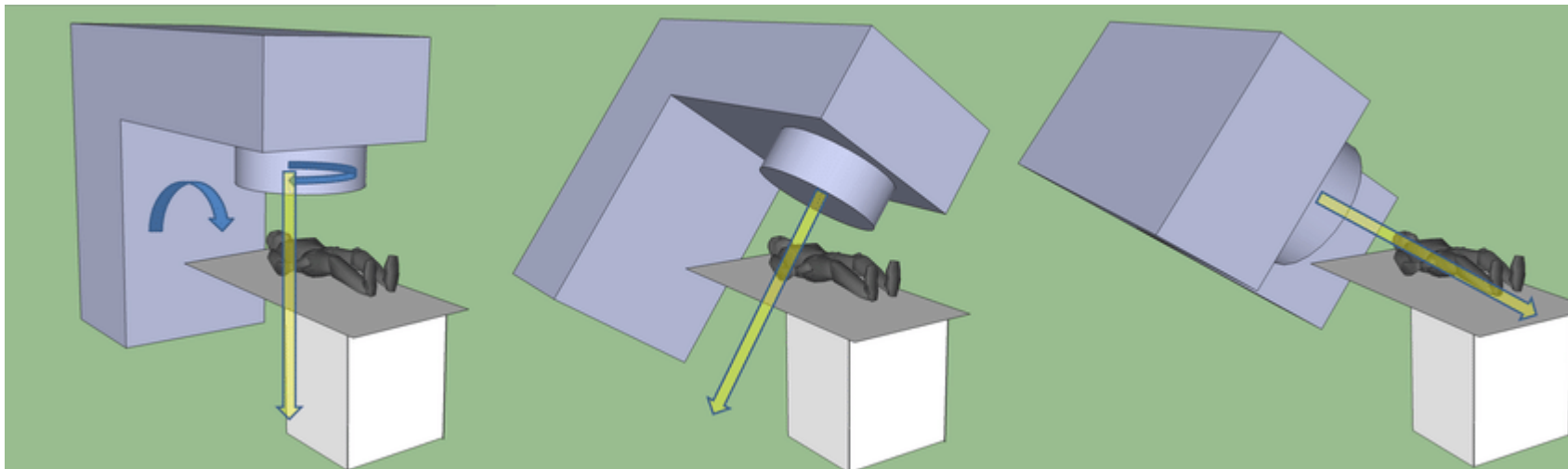

Radioterapijas plāna sagatavošana

Konformāla radioterapija (statiska)
3D-CRT

Kolimators nekustās starošanas laikā

Starošana notiek no dažādiem lenķiem

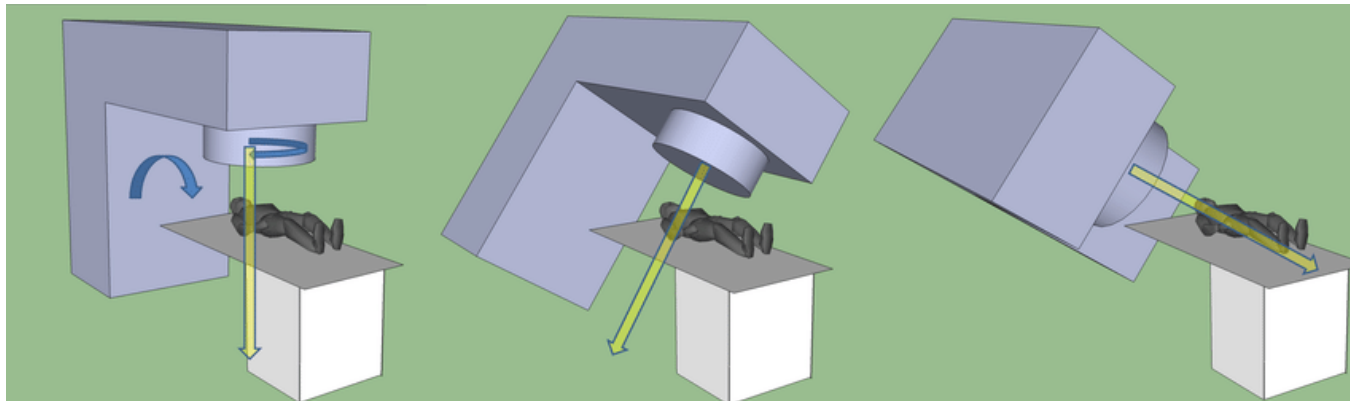

Radioterapijas plāna sagatavošana

Intensitātes modulārā radioterapija IMRT

Kolimators kustās starošanas laikā

Starošana notiek no dažādiem pusēm

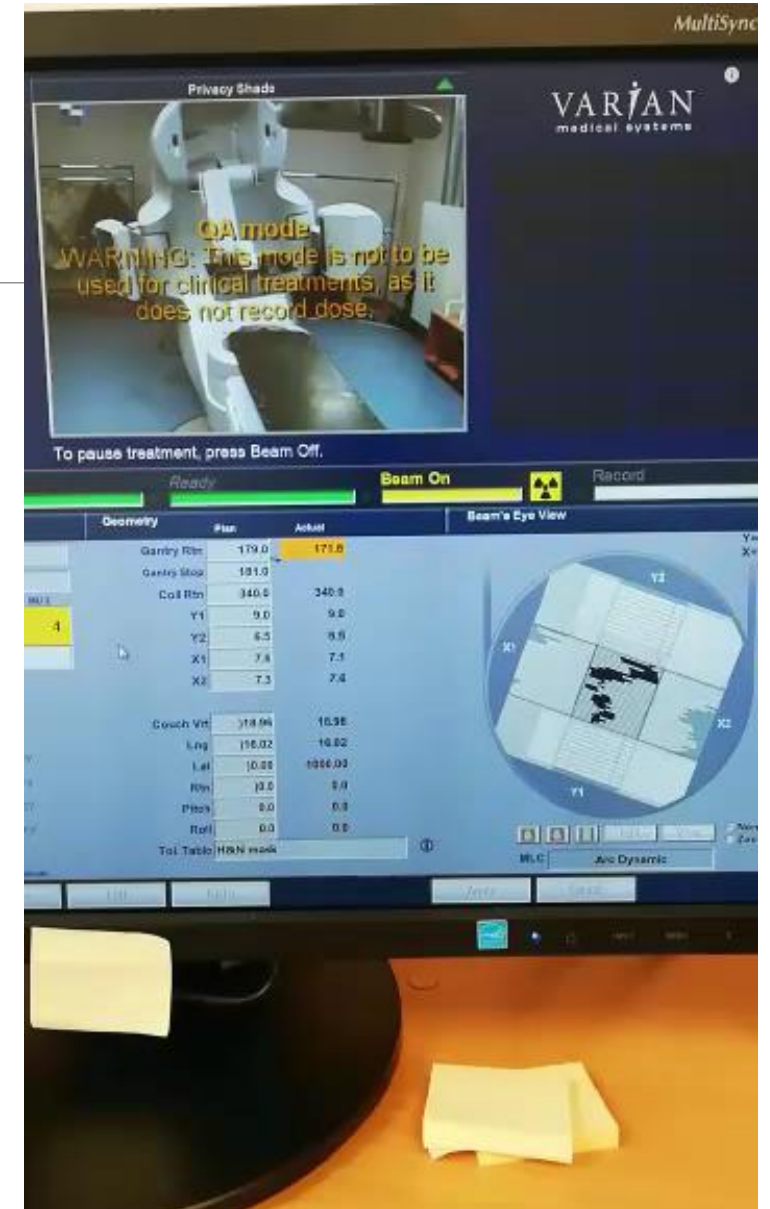

Radioterapijas plāna sagatavošana

Rotācijas modulārā radioterapija VMAT

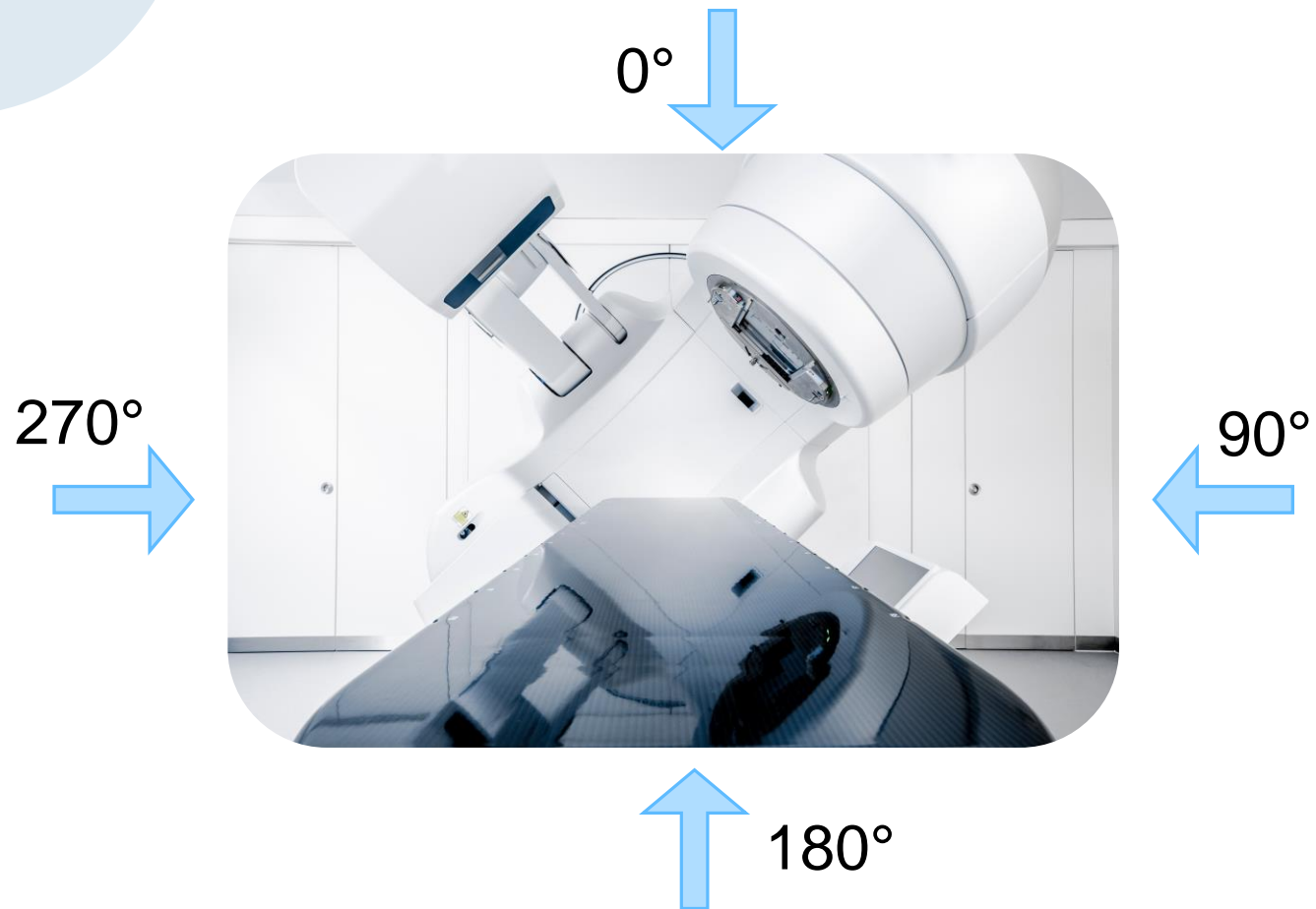
Kolimators kustās starošanas laikā

Lineārais paātrinātājs rotē ap pacientu starošanas laikā

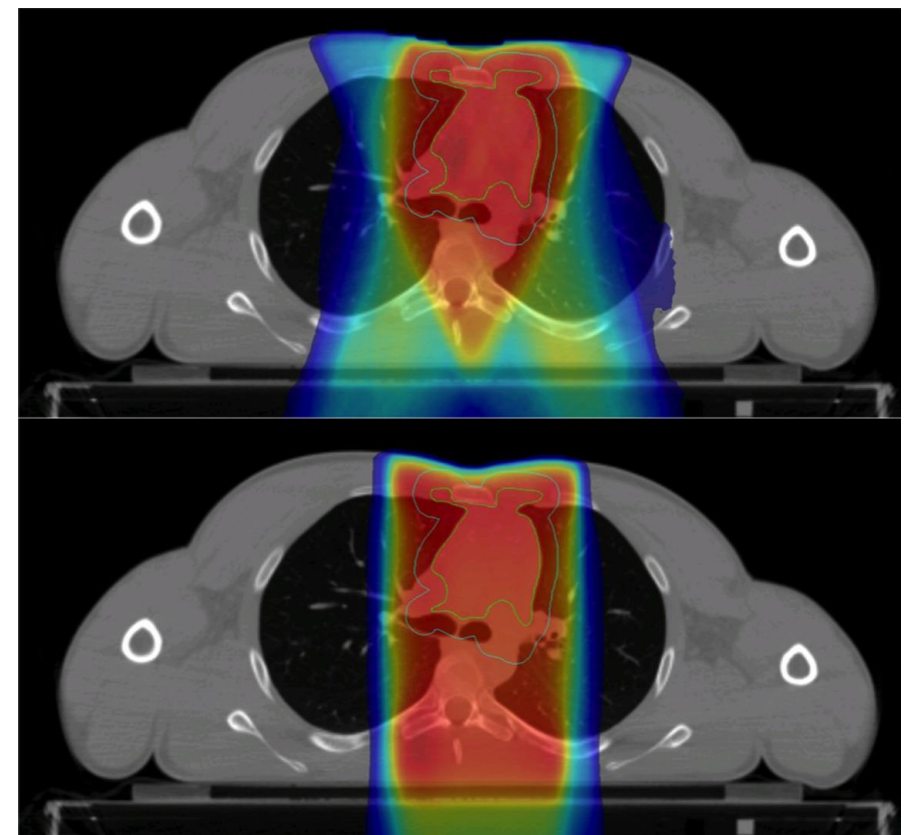

Radioterapijas plāna sagatavošana

Radiācijas staru lauku skaita un virziena izvēle (0° - 359°)

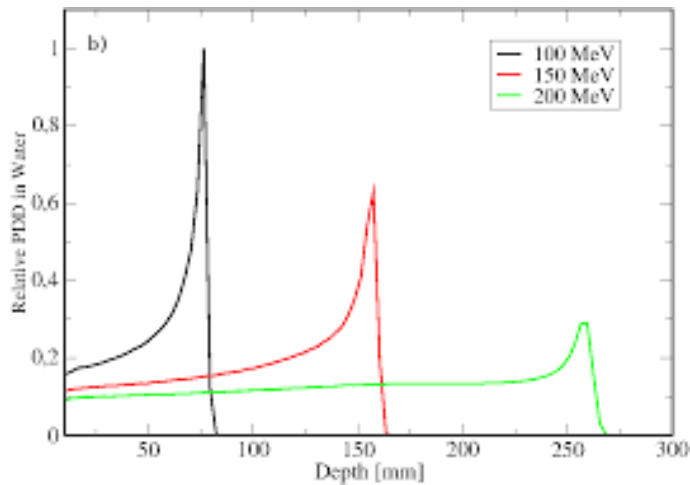
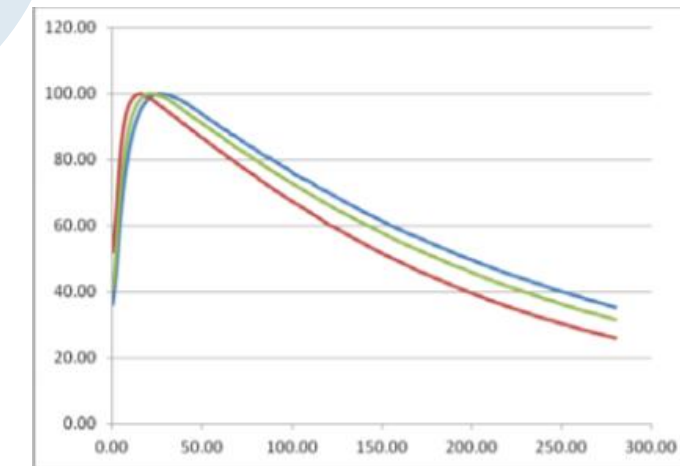
Piemērs: divi lauki

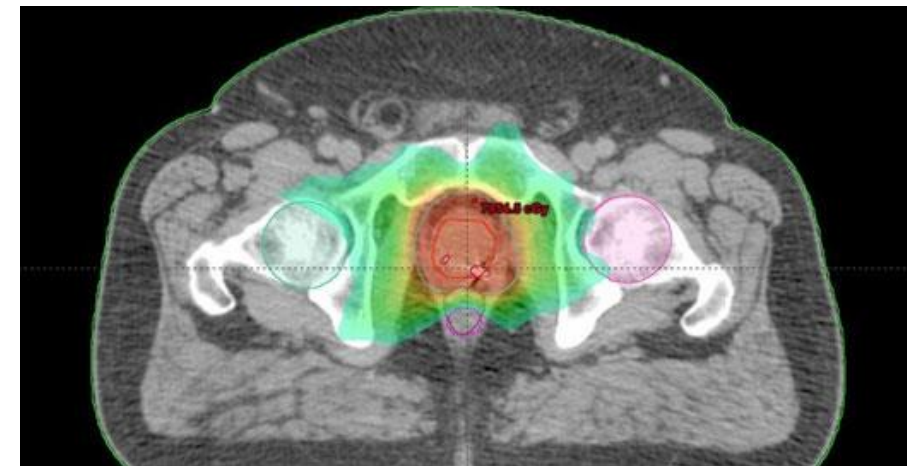
Radioterapijas plāna sagatavošana

Radiācijas staru lauku parametru izvēle - enerģija

Jo augstāka enerģija, jo dziļāk audos veidosies maksimāla doza

Audzējiem, kas atrodas dziļākos ķermeņa reģionos izmanto augstākas enerģijas starojumu

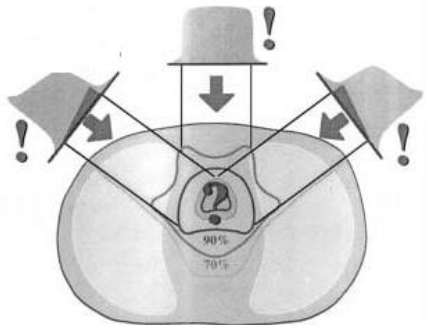

Radioterapijas plāna sagatavošana

Konformāla radioterapija (statiska)
3D-CRT

Staru lauka parametru izvēle:
Lauka izmērs
Lauka svars
Lauka modifikatori

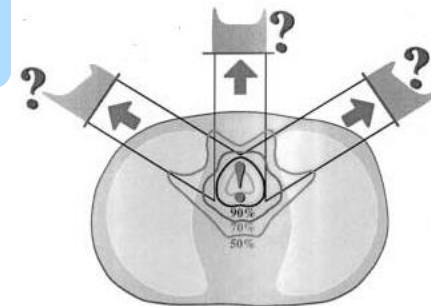
Novērtē, iznākumu, ja nepieciešams, maina
izvēlētos parametrus

Dinamiska radioterapija
IMRT un VMAT

Inversā plānošana – izmantojot optimizācijas
algoritmu (datorprogramma)
Iestāda programmā vēlamo rezultātu,
programma aprēķina kolimatora kustību

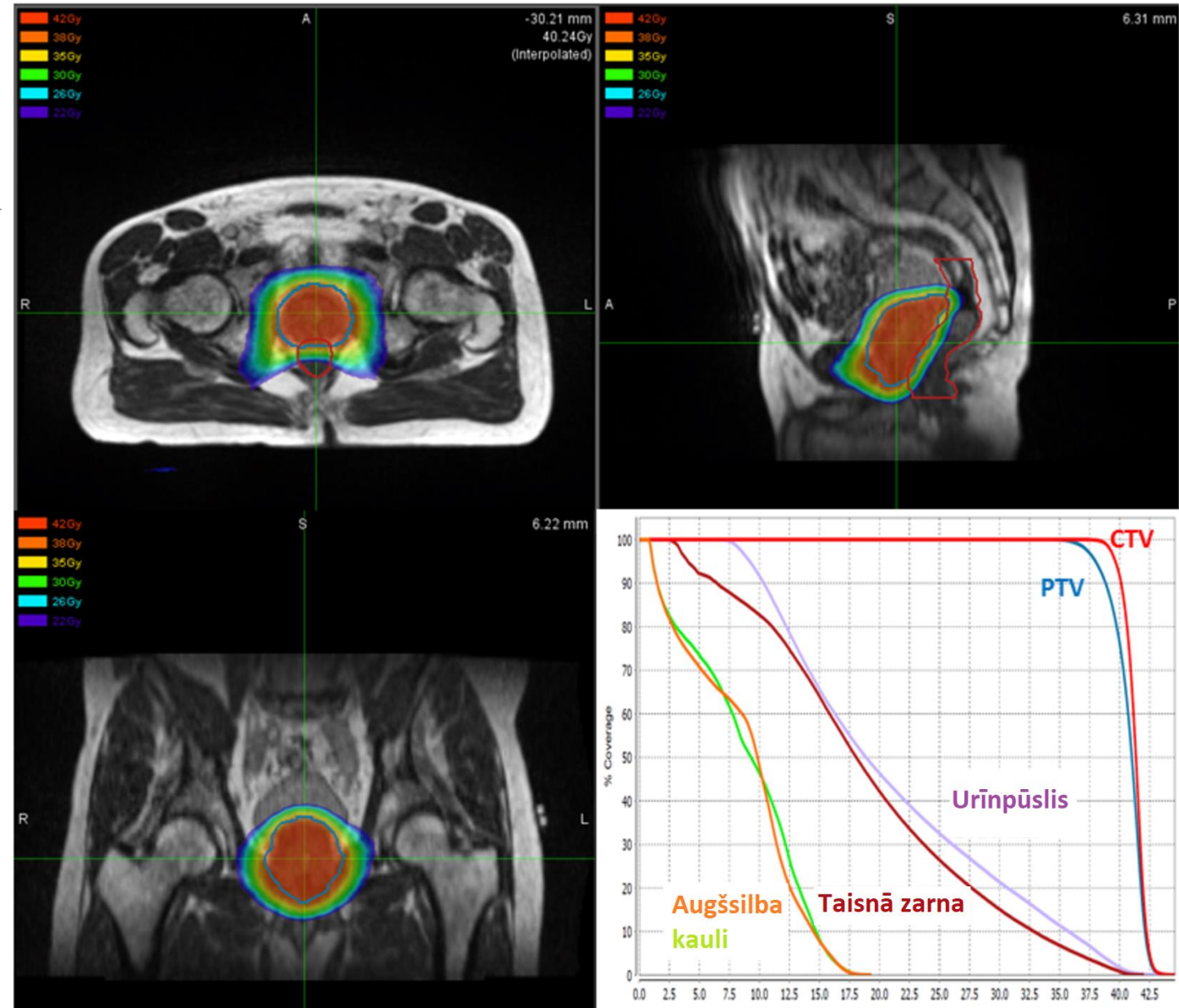
Novērtē rezultātu, ja nepieciešams, maina
vēlamā rezultāta iestatījumus

Radioterapijas plāna novērtēšana

Radioterapijas plānu novērtē, izmantojot:

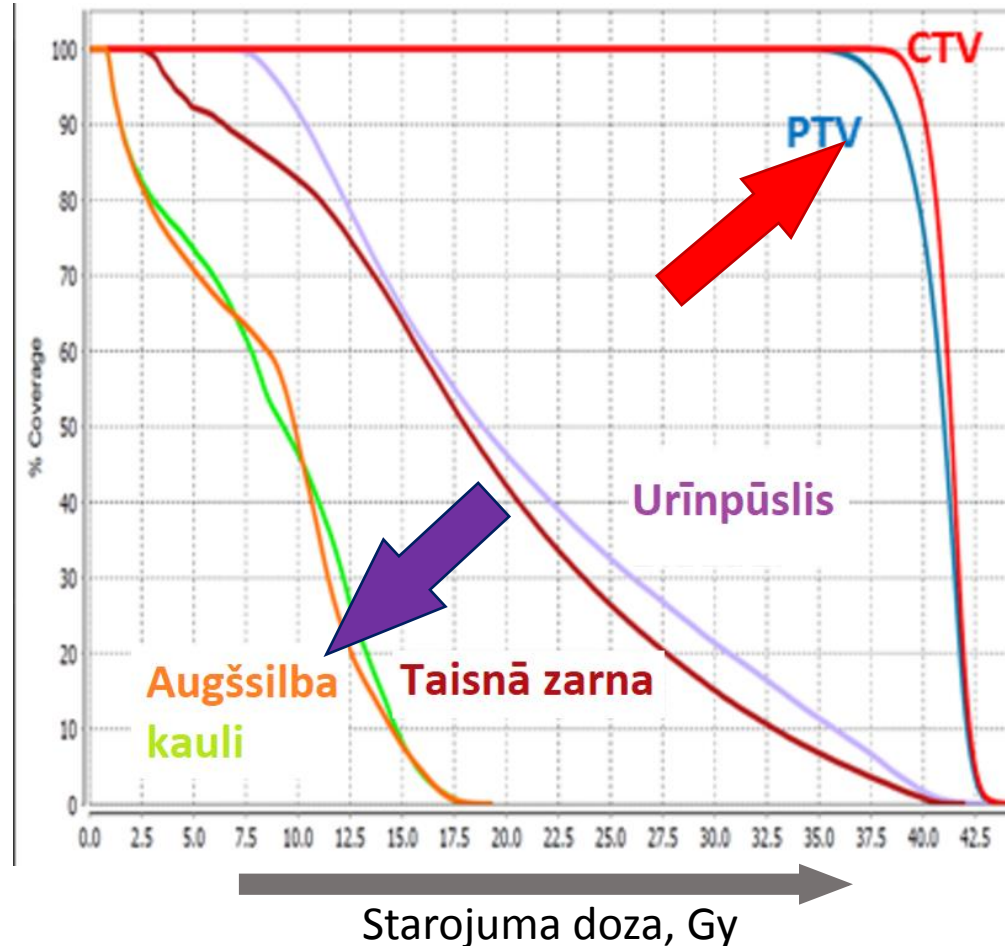
1. Dozas sadalījumu
2. Dozas – tilpuma sadalījuma līknes (dose volume histogram DVH)

Radioterapijas plāna novērtēšana

Dozas – tilpuma sadalījuma līknes (dose volume histogram DVH)

Tilpums, %
(orgānam vai mērķim)

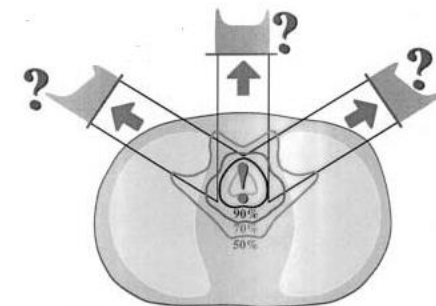
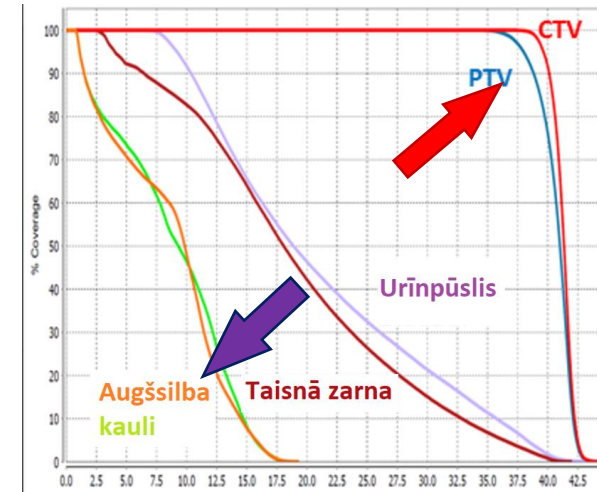
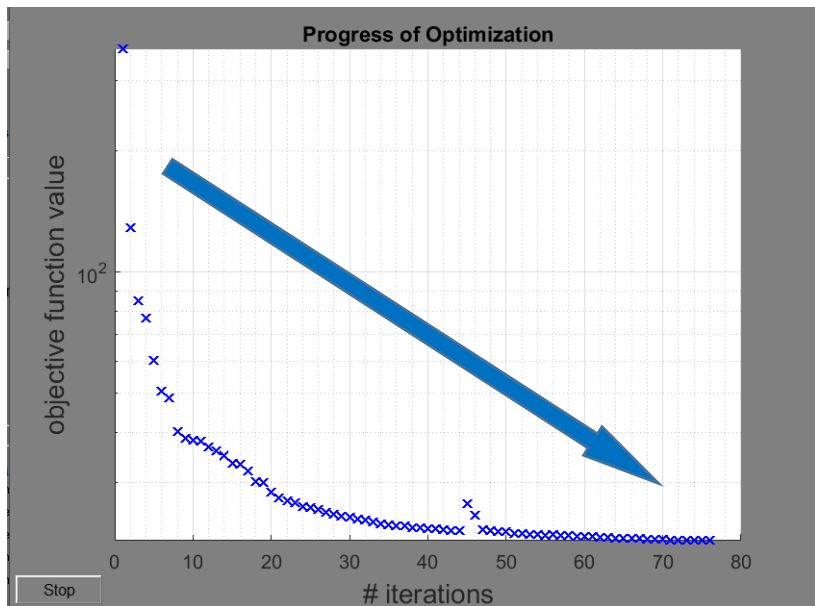

Radioterapijas mērķis ir
piegādāt vislielāko
starojuma dozu mērķim
un pēc iespējas mazāku
starojuma dozu
veselajiem audiem un
orgāniem

Optimizācijas algoritms, inversā plānošana

Algoritmam tiek definēti nosacījumi un datorprogramma meklē balansu, lai pēc iespējas izpildītu visus nosacījumus

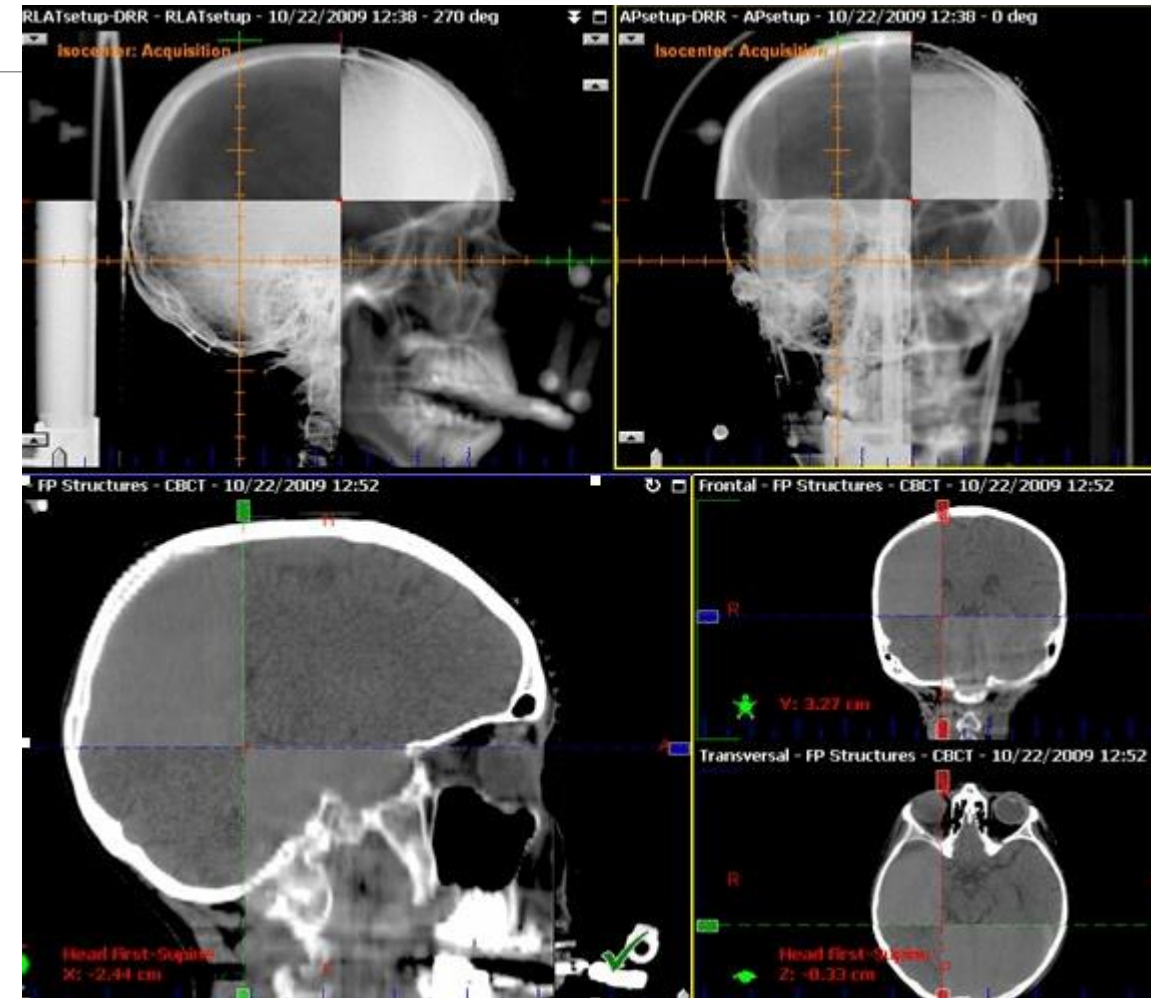
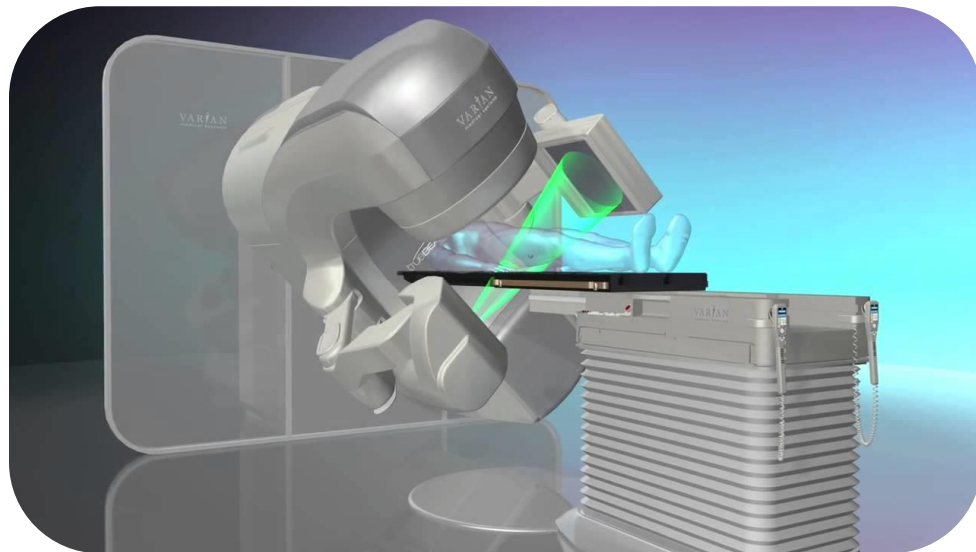

Radioterapijas gaita

Pacienta pozicionēšana (noguldīšana tāpat kā DT simulācijas laikā)

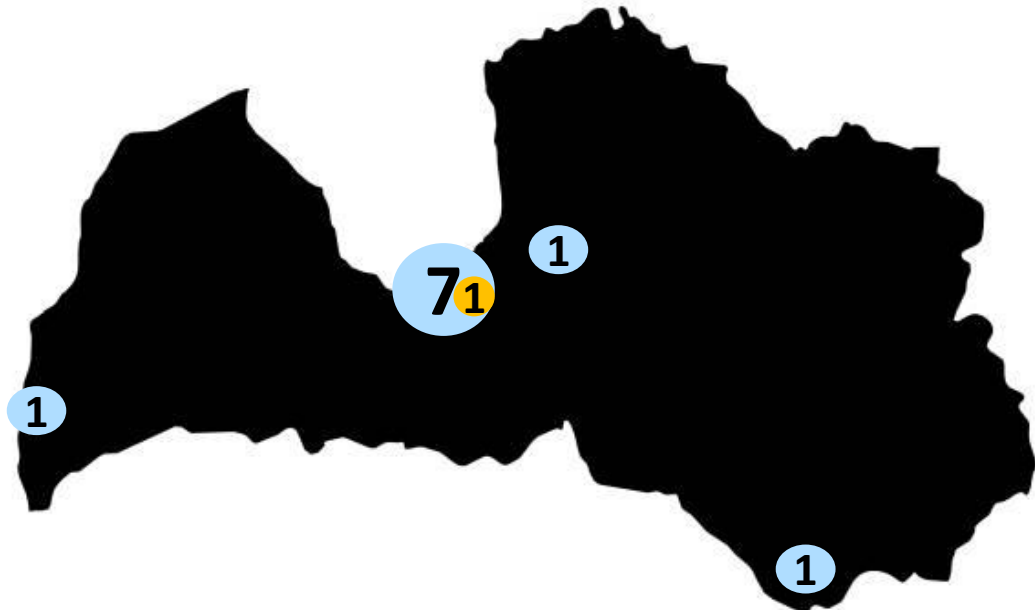
Rentgenattēls – pacienta pozīcijas pārbaude, iekšējo orgānu novietojuma pārbaude

Pacienta apstarošana norit «pa porcijām» (vienu vai vairākas dienas pēc kārtas, bieži pat divu mēnešu garumā)

Radioterapija Latvijā un pasaulē

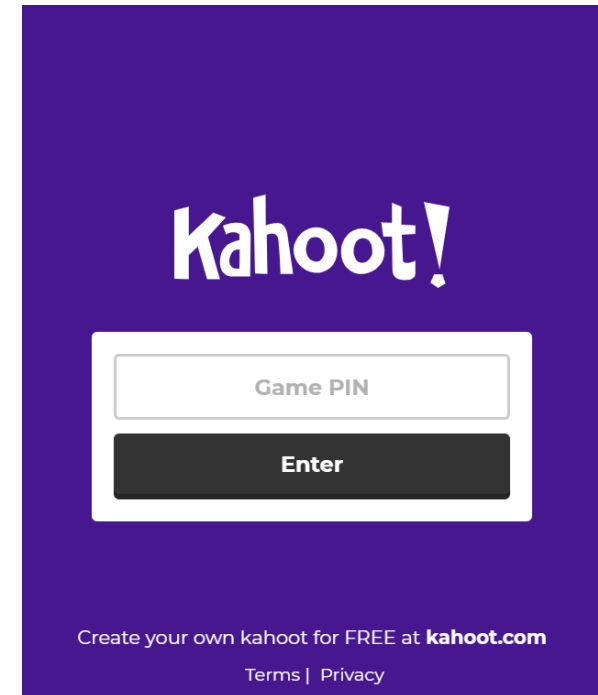
Jautājumi?

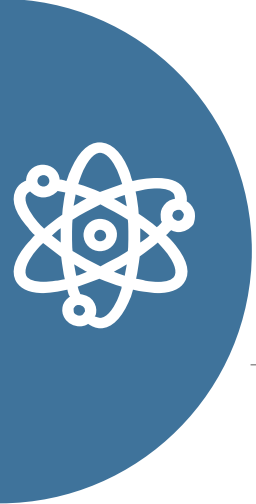
Kahoot

Dodies uz kahoot.it

QR kods:

Paldies par uzmanību!